

Přírodovědný průzkum

Revitalizace parku u ZŠ s rozšířenou výukou jazyků Litvínov

30.6.2014

Ing. Kateřina Zímová

Ornitologický průzkum

Revitalizace parku u ZŠ s rozšířenou výukou jazyků Litvínov

Ing. Kateřina Zímová, červen 2014

Zpracovatel ornitologického a entomologického průzkumu:

Ing. Kateřina Zímová - CoolLAND
Katedra biotechnických úprav krajiny
Fakulta životního prostředí
Česká zemědělská univerzita v Praze

Za Oborou 34
Praha 6
169 00

IČ: 01447424

Zimovak@fzp.czu.cz
605 505 529
www.facebook.com/cestadokrajiny

Zpracovatel chiropterologického průzkumu:

ZO ČSOP Kladská
Bezejmenná 480/9,
Mariánské Lázně
353 01
IČ 75035561

csop@slavkovskyles.cz
www.slavkovskyles.cz

Zpracoval:

Ing. Kateřina Zímová, 30.6.2014

Obsah

1	Úvod a vymezení základních pojmů pro účely zpracování posouzení	3
2	Cíle posouzení	4
3	Charakteristika posuzovaného záměru	5
4	Umístění záměru a specifikace dotčených pozemků.....	7
5	Stávající dostupná dokumentace v oblasti posuzované problematiky	9
6	Charakteristika zájmového území	10
6.1	Stávající vegetace	10
7	Biologický průzkum.....	11
7.1	Metodika průzkumu - Ornitologie.....	11
7.2	Metodika průzkumu - Chiropterologie.....	11
7.3	Metodika průzkumu – Saproxylické druhy hmyzu	12
8	Výsledky průzkumu	12
8.1	Ornitologie	12
8.2	Chiropterologie	14
8.3	Saproxylický hmyz.....	14
9	Zhodnocení vlivu záměru na sledovanou faunu	15
9.1	Vlivy na stávající avifaunu	15
9.2	Doporučení k eliminaci negativních vlivů.....	16
10	Souhrn	17
11	Fotodokumentace	18

1 Úvod a vymezení základních pojmů pro účely zpracování posouzení

Ornitologický průzkum parkových porostů je důležitou součástí hodnocení vlivů kácení dřevin na avifaunu dotčené lokality.

Samotný proces vychází částečně z legislativy zákona 114/1992 Sb. v platném znění. Povinnost zajistit ochranu všech volně žijících druhů ptáků vyskytujících se na území členských států Evropských společenství vyplývá z článků 5, 6, 7 a 9 směrnice Rady č. 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“), které byly do národní legislativy transponovány prostřednictvím § 5a a § 5b zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Toto hodnocení má za úkol zjistit výskyt především druhů vázaných na dřevo (xylotropní), především na druhy dutinových ptáků, letounů a saproxylického hmyzu, vyskytujících se na území parku a eliminovat negativní vlivy plánovaného kácení dřevin na tomto území.

Hodnocení má tyto dílčí části:

- všeobecné údaje o lokalitě
- seznam zjištěných druhů
- návrh opatření sloužících k eliminaci negativních vlivů

Pro účely tohoto posouzení je používáno těchto pojmů:

Navrhovaný záměr — Revitalizace parku u ZŠ s rozšířenou výukou jazyků v Litvínově, Podkrušnohorská ulice

Posuzovaná Lokalita — Park u ZŠ s rozšířenou výukou jazyků v Litvínově, Podkrušnohorská ulice, Ústecký kraj (zákres viz. Obr. 1)

2 Cíle posouzení

Toto posouzení je zpracováno jako dílčí studie k posouzení vlivů na kácení dřevin v rámci záměru **Revitalizace parku u ZŠ s rozšířenou výukou jazyků v Litvínově, Podkrušnohorská ulice**

Cílem tohoto posouzení je zjistit zastoupení avifauny na posuzované lokalitě a eliminovat negativní dopady na ptáky vzniklé kácením dřevin.

Dílčími cíli posouzení jsou:

- Popis záměru
- Inventarizace avifauny
- Doporučení k eliminaci negativních vlivů

Posouzení je doplněno o fotodokumentaci lokality a mapové výstupy prezentující výsledky posouzení.

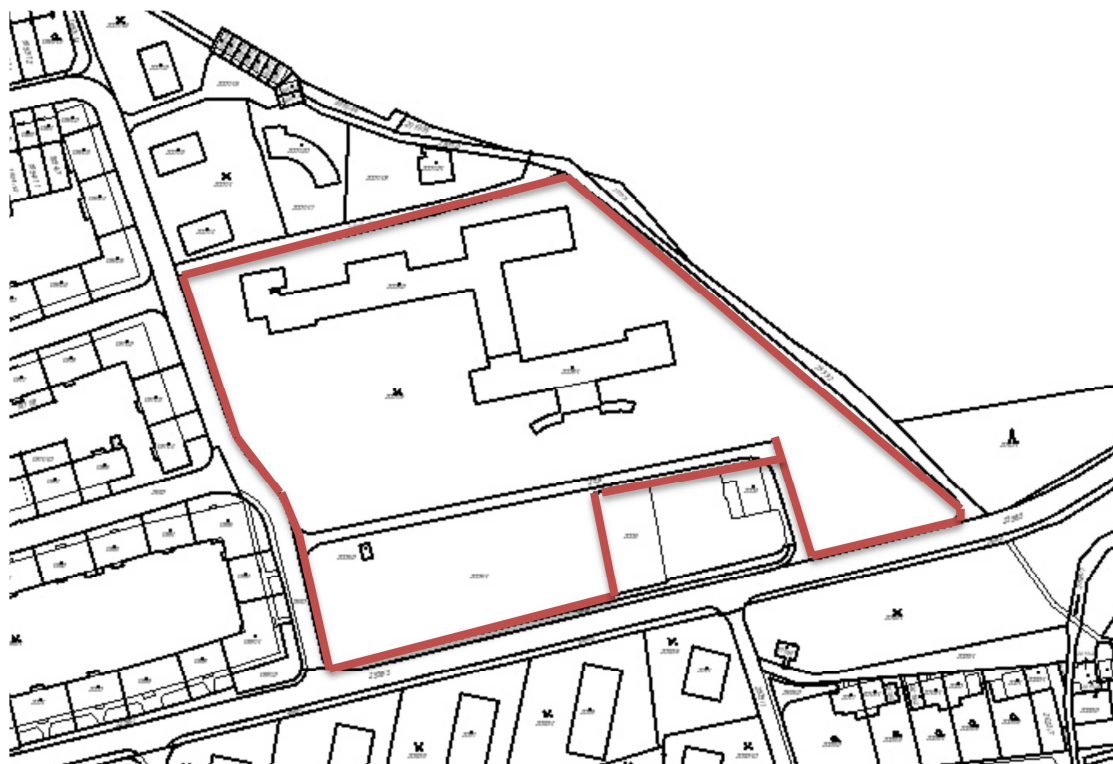
3 Charakteristika posuzovaného záměru

Dle dispozic o záměru, které byly dodány investorem je posuzovaným záměrem revitalizace parku u ZŠ s rozšířenou výukou jazyků v Litvínově, Podkrušnohorská ulice

Název záměru: Revitalizace parku u ZŠ s rozšířenou výukou jazyků v Litvínově, Podkrušnohorská ulice

Charakteristika záměru: Dokumentace revitalizace parku u 3. ZŠ v Litvínově, řeší komplexní obnovu a stabilizaci této významné plochy zeleně v centru města. První etapou rozsáhlého projektu je stabilizace a obnova vegetačních prvků s podporou biodiverzity i prostorového uspořádání. Samostatnou a pro vstupní informace o parku velice významnou, částí této PD je zpracování dendrologického průzkumu stávající zeleně a z toho plynoucích návrhů záchranných a stabilizačních pěstebních opatření.

Obr. 1 Zákres posuzované lokality na katastrální mapě

Zdroj: ČUZK

Ornitologický průzkum

Revitalizace parku u ZŠ s rozšířenou výukou jazyků Litvínov

Ing. Kateřina Zímová, červen 2014

Obr. 2 Posuzovaná lokalita na leteckém snímku

Zdroj: Geodis Brno

4 Umístění záměru a specifikace dotčených pozemků

Lokalizace záměru: Park u ZŠ s rozšířenou výukou jazyků Litvínov, Podkrušnohorská 1589

Pozice GPS: centroid plochy záměru: 50°36'37.938"N, 13°37'52.025"E

Pozemky dotčené záměrem:

Parcelní číslo: 2007/5

Výměra [m²]: 14916

Typ parcely: Parcela katastru nemovitostí

Způsob využití: zeleň

Druh pozemku: ostatní plocha

Vlastnické právo: Město Litvínov náměstí Míru 11, Horní Litvínov, 43601 Litvínov

Parcelní číslo: 2005/1

Výměra [m²]: 4120

Typ parcely: Parcela katastru nemovitostí

Způsob využití: sportoviště a rekreační plocha

Druh pozemku: ostatní plocha

Vlastnické právo: Město Litvínov náměstí Míru 11, Horní Litvínov, 43601 Litvínov

Parcelní číslo: 2534

Výměra [m²]: 788

Typ parcely: Parcela katastru nemovitostí

Způsob využití: ostatní komunikace

Druh pozemku: ostatní plocha

Vlastníci: Město Litvínov náměstí Míru 11, Horní Litvínov, 43601 Litvínov

Ornitologický průzkum

Revitalizace parku u ZŠ s rozšířenou výukou jazyků Litvínov

Ing. Kateřina Zímová, červen 2014

Parcelní číslo: 2558/8

Výměra [m²]: 335

Typ parcely: Parcela katastru nemovitostí

Způsob využití: ostatní komunikace

Druh pozemku: ostatní plocha

Vlastníci: Město Litvínov náměstí Míru 11, Horní Litvínov, 43601 Litvínov

5 Stávající dostupná dokumentace v oblasti posuzované problematiky

Hodnocený záměr je předmětem několika stávajících dokumentů, o jejichž výsledky se toto posouzení fakticky opírá.

Zpracované dokumenty týkající se záměru:

- Průvodní a technická část projektu revitalizace parku Litvínov, zpracovaná Ing. Ivanem Markem, Firma zahradní architektura, z května 2014
- Stávající stav vegetace parku u ZŠ Litvínov, zpracovaná Ing. Ivanem Markem, Firma zahradní architektura, z května 2014
- Návrh vegetačních opatření parku u ZŠ Litvínov, zpracovaná Ing. Ivanem Markem, Firma zahradní architektura, z května 2014
- Průzkum zaměřený na výskyt netopýrů v dřevinách, park u ZŠ Litvínov, zpracováno ČSOP Kladská, červen 2014

6 Charakteristika zájmového území

Dopravně málo frekventovaná ulice, souběžná s Podkrušnohorskou, vymezená z jedné strany sportovním areálem s multifunkčními kurty a z druhé strany parkem před základní školou. Celé území je ale mimořádně frekventované pěšími návštěvníky – uživateli sportovišť a žáky blízké specializované základní školy i dalšími návštěvníky – obyvateli přilehlých bytových objektů, pejskaři.

6.1 Stávající vegetace

Vlastní parková plocha je tvořená centrálním dvouřadým stromořadím, tvořeným převážně jírovci (46 ks) se vtroušenými javori (2 ks), jasan (2 ks) a jedním dubem (havarijní, mimo stromořadí). Dřeviny převážně vyššího středního věku s jednotlivými mladšími dosadbami, vysazené v nedostatečném sponu 5 m, stromořadí s V-Z orientací. Pod vlivem těchto skutečností vznikly vlivem jednostranného oslunění a konkurenčního zápoje u mnohých dřevin významné poruchy růstu a přirozené stavby korun – přeštíhlené, jednostranné a vychýlené za světlem. Část dřevin mechanicky poškozená na kmeni a na bázi, patrné poškozování kořenových náběhů psí močí. V několika případech se již jedná o pouhá torza dřevin s redukovanými korunami nebo kosterními větvemi, zřejmě po vichřici nebo jiném selhání dřevin. Několik jedinců již v aleji chybí. Na toto stromořadí navazuje v JZ části menší čtvercová parková plocha s několika vzrostlými stromy (duby, lípy, habry) a drobnou stavbou garáže, na opačné straně, přiléhající ke škole větší parková plocha obdélníkového tvaru. I zde jsou stávající vegetační úpravy v nevyhovujícím a neudržitelném stavu :

- Nevhodná druhová skladba dobových výsadeb (dožívající topoly, jalovce, smrky pichlavé ad.)
- Nevhodná prostorová skladba (nedostatečná prostorová diverzita, stromy trpějící zápojem)
- Nedostatečná péstební opatření v minulosti (zastíněné, netvárné, nepřirozeně se vyvíjející dřeviny, absence individuálních péstebních zásahů)

Všechny tyto skutečnosti způsobují, že park je nepřehledný, nevlídný, provozně problematický a rizikový a tudíž v současném stavu nevyužívaný a nevyužitelný, přes veliký potenciál, který má s ohledem na lokalizaci základní školy s téměř 500 žáky a navazující frekventované sportoviště.

Trávníky jsou z větší části degenerované, nahrazené prořídlym plevelným dvouděložným porostem, ve světlinách pak mírně kvalitnější, ale s extenzivní péčí. Plocha obtížně udržitelná s mnoha terénními depresi, pařezy po odstraněných dřevinách a skládkami bioodpadu.

7 Biologický průzkum

Je třeba připomenout, že studie byla zaměřena jen na sledování vybraných skupin živočichů, využívající stárnoucí (senescentní) stromy. Celou druhovou rozmanitost parků nebo vztahy mezi jednotlivými druhy studie nemohla a ani neměla poskytnout. Výše zmíněné vybrané skupiny jsou však „vlajkovými“ skupinami a vhodným managementem stárnoucích stromů je možné zajistit nebo zlepšit podmínky i pro celou řadu dalších, nezkoumaných taxonů.

7.1 Metodika průzkumu - Ornitologie

Ornitologický průzkum lokality byl proveden 8.6.2014 a orientační kontrola pak dne 18.6.2014. Byly využity tyto metody mapování avifauny:

- Redukovaná metoda mapování hnízdních okrsků využívaná Českou společností ornitologickou

Pozorovatel zaznamenává všechny ptáky zjištěné vizuálně i akusticky, zakresluje jejich polohu do plánu a u každého zaznamenává jeho aktivitu (zpěv, lov). Pozorování probíhalo od ranních hodin, kdy je aktivita ptáků největší.

- Orientační kontrola

Návštěva lokality v libovolném čase, při které jsou zaznamenávány všechny zjištěné druhy ptáků. Kontrola se pak porovnává s předchozím mapováním.

7.2 Metodika průzkumu - Chiropterologie

Průzkum netopýrů se zvláštním zaměřením na výskyt dutinových druhů byl proveden z důvodu plánované revitalizace parku u ZŠ s rozšířenou výukou jazyků v Litvínově.

Průzkum probíhal metodou přímého pečlivého pozorování v době půl hodiny před a půl hodiny po západu slunce, tedy v době, kdy netopýři opouštějí své úkryty se zvýšenou pozorností na stromy s dutinami či štěrbinami. Vhodné dutiny byly prozkoumány také bližší prohlídkou a ohledáním. Po dobu nejvyšší aktivity netopýrů (půl hodiny před a 2 h po západu slunce) byly na lokalitě monitorována přítomnost netopýrů za pomoci bat detectoru. Pořízené nahrávky byly později analyzovány a určeny podle nich zaznamenané druhy netopýrů.

Lokalita byla navštívena dne 6. 6. 2014 v době od 20:30–23:00. Doplňkově také 8. 6. 2014 ve 23:00–23:30.

7.3 Metodika průzkumu – Saproxylické druhy hmyzu

Zjišťování saproxylických druhů hmyzu bylo primárně zaměřeno na druhy vázané na ztrouchnivělé dřevo, anebo rozpadající se pařezy. V takových stanovištích je předpoklad výskytu například páchníka hnědého (*Osmoderma eremita*).

V parku se nenachází žádné stromy s významným podílem mrtvého dřeva, přesto bylo vytipováno několik dřevin, kde byl výskyt hmyzu vizuálně sledován na borce stromů a v případě přítomnosti vletových otvorů i pod borkou. Termín sledování byl 8.6.2014. Vzhledem k fenologickému stádiu byl průzkum zaměřen především na imaga, u nichž je toto období dobou vrcholného výskytu.

8 Výsledky průzkumu

8.1 Ornitologie

Na posuzované lokalitě byly pozorovány tyto druhy ptáků:

- Brhlík lesní (*Sitta europaea*)
- Budníček menší (*Phylloscopus collybita*)
- Dlask tlustozobý (*Coccothraustes coccothraustes*)
- Drozd zpěvný (*Turdus philomelos*)
- Holub hřivnáč (*Columba palumbus*)
- Hrdlička zahradní (*Streptopelia decaocto*)
- Kos černý (*Turdus merula*)
- Lejsek šedý (*Muscicapa striata*)
- Pěnice černohlavá (*Sylvia atricapilla*)
- Pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*)
- Rehek domácí (*Phoenicurus ochruros*)
- Sojka obecná (*Garrulus glandarius*)
- Stehlík obecný (*Carduelis carduelis*)

Straka obecná (*Pica pica*)

Sýkora koňadra (*Parus major*)

Sýkora modřinka (*Cyanistes caeruleus*)

Vrabec domácí (*Passer domesticus*)

Zvonek zelený (*Carduelis chloris*)

Žádný z nalezených druhů nespadá do seznamu zvláště chráněných druhů ptáků podle přílohy III vyhlášky 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

V parku se z ornitologického hlediska vyskytují druhy běžné pro městské parky, dobře snášející antropogenní vlivy a mající širokou valenci ekologických nároků na prostředí.

Ptáci využívají lokalitu především ke shánění potravy, vzhledem k vysoké návštěvnosti a blízkosti ekologicky cenných starších lesních porostů v bezprostřední blízkosti parku je evidentní, že ptáci využívají k hnízdění především tyto okolní porosty.

Z ornitologického hlediska je nejceněnější částí jírovcová alej, kde se vyskytuje několik jedinců s dutinami vhodnými pro hnízdění ptáků. Hnízdění je zde pravděpodobné, ale nebylo prokázáno.

Ze zjištěných ptačích druhů jsou tyto hnízděním vázány na dutiny:

Brhlík lesní (*Sitta europaea*)

Sýkora koňadra (*Parus major*)

Sýkora modřinka (*Cyanistes caeruleus*)

8.2 Chiropterologie

V celém areálu parku nebyl nalezen žádný úkryt většího počtu netopýrů. Přítomnost úkrytů jednotlivých kusů však nelze s jistotou vyloučit. Pro malou rozlohu a přehlednost parku lze však přítomnost početnější letní kolonie v tomto období jednoznačně vyloučit.

V parku byly pomocí bat detektoru zjištěny tyto druhy:

netopýr hvízdavý (*Pipistrellus pipistrellus*)

netopýr večerní (*Eptesicus serotinus*)

netopýr severní (*Eptesicus nilsonii*)

netopýr rezavý (*Nyctalus noctula*)

netopýr ušatý (*Plecotus auritus*)

netopýr z dvojice druhů vousatý/Brandtův (*Myotis mystacinus/Brandtii*).

Z hlediska netopýrů jsou zajímavé zejména starší stromy s dutinami a štěrbinami, které budou v parku ponechány.

8.3 Saproxylický hmyz

Z hlediska zástupců hmyzích populací nebyly zjištěny žádné chráněné druhy saproxylického hmyzu. Z důvodu absence trouchnivějícího dřeva byla vyloučena přítomnost Páchníka hnědého. Analýzou stávajících chodbiček ve dřevě byly zjištěny tyto taxony:

rod *Anobiidae* (červotočovití)

rod *Cerambycidae* (tesaříkovití) – menší zástupci rodu

9 Zhodnocení vlivu záměru na sledovanou faunu

9.1 Vlivy na stávající avifaunu

V rámci revitalizace parku proběhnou úpravy parkové zeleně včetně dřevin. Dle projektové dokumentace bude celkem pokáceno 36 ks stromů a na většině ostatních proběhne pěstební zásah ve formě řezů.

Zhodnocení: Následkem plánovaných zásahů dojde k menšímu omezení hnízdních možností vyskytujících se ptáků a netopýrů a snížení jejich potravní nabídky na lokalitě. Tyto vlivy však mají dočasný charakter a je zřejmé, že budou v časovém horizontu 5 – 10 let opět obnoveny v plné šíři s dlouhodobým pozitivním dopadem na zjištěné populace druhů.

V parku nebyla v období rozmnožování nalezena žádná dutina s výskytem většího počtu netopýrů. Přítomnost úkrytů jednotlivých netopýrů však ani při pečlivém průzkumu parku nelze vyloučit, stejně tak jako přítomnost podzimních kolonií v pozdějším období říjen – leden. Při průzkumu byla zjištěna vysoká letová aktivita několika druhů netopýrů, kterým park slouží jako loviště. Dle projektové dokumentace však bude park ošetřen vhodným způsobem i pro zachování této jeho funkce.

Celkový počet vysazovaných stromů a jejich druhové složení zajišťuje dostatečně kvalitní podmínky pro prosperitu ptačích a netopýřích populací na posuzované lokalitě.

V okolí posuzované lokality se nachází četné plochy zeleně, včetně blízkých lesních porostů, které zabezpečí existenci ptačích populací po dobu obnovy parku.

Všechny stromy, vytipované ke hnízdění ptáků, budou dle projektu revitalizace zachovány a hnízdní dutiny budou konzervovány metodou, která zabezpečuje volný přístup ptákům a netopýrům a pro stavbu hnízd.

Za předpokladu dodržení plánovaných prací revitalizace jsou vlivy na avifaunu a chiropterofaunu akceptovatelné a v budoucnu mohou předpokládat zlepšení podmínek pro vitalitu ptačích a netopýřích populací na lokalitě.

Vzhledem k harmonogramu a charakteru revitalizačních prací nebudou za předpokladu jejich dodržení bezprostředně ohroženi na životě jedinci vyskytujících se druhů a nedojde ani k rušivým vlivům během hnízdění na jejich populace ve smyslu § 5a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Z hlediska hnízdění ptáků a úkrytu netopýrů zasluhují pozornost především tyto dřeviny:

2, 3, 6, 7, 10, 13, 15, 16, 19, 20, 24, 31, 32, 35, 42, 43, 44, 47, 50, 117, 118, 135, 145, 146, 147, 159, 165, 167, 173 Číslování dřevin vychází z inventarizačního průzkumu, zpracovaného Ing. Markem.

Žádný z nalezených druhů ptáků nespadá do seznamu zvláště chráněných druhů podle přílohy III vyhlášky 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění. Pro účely revitalizace není třeba žádat o výjimku dle § 56 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

9.2 Doporučení k eliminaci negativních vlivů

Pro zlepšení životních podmínek a eliminaci negativních vlivů na stávající ptačí, netopýří a hmyzí populace je vhodně začlenit tato opatření:

- Veškeré práce realizovat mimo hnízdní období vyskytujících se ptáků, ideálně mimo vegetační období
- V zimních měsících zajistit příkrmování ptáků umístěním 1-2 krmítek
- Zajistit zapojení některých keřových porostů k vytvoření dalších hnízdních možností na lokalitě
- Ořezy neprovádět v období od 1. 5. do 31. 7.
- Zakrývat dutiny pouze tak, aby byl umožněn průlez netopýřů
- Při ošetřování stromů kontrolovat dutiny a při nálezů netopýřů kontaktovat pracovníka ochrany přírody
- Při údržbě trávníků ponechat cca 10 nesečených ostrůvků o rozměru cca 1m² kde zůstanou kvetoucí rostliny pro podporu entomofauny a tím i potravní nabídky ptáků a netopýřů.
- U těchto dřevin z inventarizačního seznamu 2, 6, 7, 10, 13, 15, 16, 19, 20, 24, 31, 32, 35, 42, 43, 44, 47, 50, 117, 118, 135, 145, 146, 147, 159, 165, 167 doporučuji zvýšenou pozornost při údržbě, jelikož se jedná o dřeviny potenciálně zajímavé pro hnízdění nebo úkryt ptáků a netopýřů
- U dřevin z inventarizačního seznamu 3 a 173 doporučuji před kácením prohlédnout a prosvítit dutinu kmene zda zde nejsou přítomni netopýři.

Ornitologický průzkum

Revitalizace parku u ZŠ s rozšířenou výukou jazyků Litvínov

Ing. Kateřina Zímová, červen 2014

10 Souhrn

Za předpokladu dodržení postupu a průběhu plánovaných prací revitalizace parku u 3. ZŠ Litvínov jsou vlivy na avifaunu akceptovatelné.

Pro účely revitalizace není třeba žádat o výjimku dle § 56 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

K eliminaci negativních vlivů na avifaunu je vhodné dodržet doporučení stanovená v tomto hodnocení.

V Praze dne 30.6.2014

Ing. Kateřina Zímová v. r.

Ornitologický průzkum

Revitalizace parku u ZŠ s rozšířenou výukou jazyků Litvínov

Ing. Kateřina Zímová, červen 2014

11 Fotodokumentace

Jírovcová alej je z hlediska posuzovaných taxonů nejcennější částí lokality

Dub č. 172 je jedním z perspektivních stromů pro hnízdění a úkryt ptáků

Ornitologický průzkum

Revitalizace parku u ZŠ s rozšířenou výukou jazyků Litvínov

Ing. Kateřina Zímová, červen 2014

Panoramatický snímek lokality

